

UiT Norges arktiske universitet

Framdriftsrapport I

Arkhum – Senter for arktisk humaniora

Innhold

Hilsen fra rektor.....	1
Bakgrunn	2
Synliggjøring, nettverk, samarbeid.....	3
Organisatorisk struktur.....	4
<i>Fase 1: Initiering</i>	5
<i>Fase 2: Etablering av møteplasser</i>	5
<i>Fase 3: Drift, profilering og formidling</i>	5
Aktiviteter.....	5
Åpning av Arkhum i Árdna 6. desember 2023	6
Poster-verksted 26. januar 2024.....	7
Arctic Frontiers 29. januar 2024	7
Kick-off symposium 20. og 21. februar 2024	7
Oppsummering.....	7
Vedlegg.....	8
Vedlegg 1: UiT oppretter Senter for arktisk humaniora	9
Vedlegg 2: UiT ásaha Áraktalaš humaniora guovddáža	11
Vedlegg 3: UiT establishes Centre for Arctic Humanities	13
Vedlegg 4: Program og bilder fra senteråpningen.....	15
Vedlegg 5: Internasjonal pressemelding.....	17
Vedlegg 6: Side event under Arctic Frontiers	19
Forkortelser	22
Impressum.....	23

UiT Norges arktiske universitet
Septentrio Academic Publishing <https://septentrio.uit.no/>
Septentrio Reports, No 1, 2024
<https://doi.org/10.7557/7.7421>

Omslagsbilde: Resonating moments, 2023, grafisk trykk,
© Artful Dementia Research Lab, [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

© UiT Norges arktiske universitet
All materiale i denne rapporten, unntatt tredjeparts materiale, er
lisensiert under [Creative Commons Navngivelse 4.0 Internasjonal](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)
lisens.

Sted
Grenseløshet – Rype
Utholdenhet – Ulv
Ro & kjærlihet – Rafi

Tradisjonell joik med Niko Valkeapää
Árdna 6. desember 2023

Hilsen fra rektor

Uten humaniora er det vanskelig å se for seg at vi evner å ha en dypere forståelse og innsikt i hva det vil si å være menneske, hvordan samfunn og kultur utvikles og påvirker oss som individer. Slik har humanioras bidrag vært avgjørende for oss som menneskehet i flerfoldige århundrer. Muligheten for humaniora er stor, ikke minst fordi de globale samfunnsutfordringene også fordrer en humanistisk forståelse og tilnærming. Men humaniora kan innta en enda mer sentral rolle ved at du kan opptre som «integrerende vitenskaper» på en helt annen måte enn en rekke andre disipliner, ved at de ofte har en mer helhetlig tilnærming. Og det er akkurat her jeg ser at Arkhum vil kunne spille en sentral rolle ved UiT Norges arktiske universitet fremover. Gjennom vår strategi har vi befestet en tydelig arktisk profil for vårt universitet. Arkhum vil med sitt mandat og virke bidra til en helhetlig forståelse og innsikt i arktiske spørsmål; det vil styrke UiT sitt arktiske mandat.

Under åpningen av Arkhum inviterte joikeren Niko Valkeapää deltakerne til å gjette hvilket dyr som var motivet for en av joikene han fremførte. Til min egen tilfredsstillelse – og forbauselse – var jeg i stand til å identifisere joiken om rypa. Joiken forsøker ikke bare lydlig å fremstille rypa der den flyr lavt over snøskavler, men også en stemning som bare kan oppleves på vidda. Med innsikt i livet, kulturen og naturen på vidda blir det mulig forstå hva en slik joik kan bety.

Jeg ønsker Arkhum lykke til videre med et svært så viktig oppdrag for universitetet.

Dag Rune Olsen, Rektor ved UiT Norges arktiske universitet
Tromsø, 14. februar 2024

Bakgrunn

Senter for arktisk humaniora svarer på utfordringene i Forskningsrådets evaluering av humaniora i Norge. Senteret inngår som del av UiTs humaniorasatsing fra 2021 initiert av HSL-fak, UMAK og UB, og er et tiltak for å bidra til å nå målene i utviklingsavtalen med KD når det gjelder styrking av kunnskap i og om Arktis. Den bygger på stortingsmelding [Humaniora i Norge](#) (2016-2017), [UiTs humaniora strategi](#) (2021) og UiTs strategi [Eallju- Drivkraft i Nord: Forskning på arktisk & nordområder, de store samfunnsutfordringer, talentutvikling & mangfold](#) (2022). Universitetsstyret vedtok i november 2021 å finansiere senteret i en fireårsperiode med midler fra UiTs fond for strategisk utvikling og bevilgning fra kunnskapsdepartementet.

I utviklingsavtalen mellom UiT og Kunnskapsdepartementet er det skissert fem hovedmål med et sett underpunkter som beskriver de tiltak UiT vil gjennomføre for å nå målene. Arbeidet med disse målene skal bidra til å tydeliggjøre UiTs profil og posisjon i sektoren. I det første målet heter det at «UiT skal være ledende innen utdanning og forskning om Arktis og styrke sin posisjon som Norges arktiske universitet. Kunnskap om utviklingen i Arktis er avgjørende for å forstå globale samfunns- og klimaendringer. Både geografisk plassering og kompetanseprofil gjør det naturlig at UiT er i front innenfor arktisk forskning og utdanning.» Videre nevnes dert spesifikt at: «UiT skal styrke sin ledende posisjon i Norge på arktisk forskning og være en viktig premissleverandør for politiske beslutninger om Arktis og urfolksspørsmål; FNs bærekraftsmål og arbeid for en bærekraftig utvikling i Arktis skal prege både driften av UiT og universitetets faglige satsinger; UiT skal lede an i kunnskapsutvikling om årsaker til og effekter av klima- og miljøendringer og løsninger tilpasset en bærekraftig utvikling i Arktis; UiT skal ta et særlig ansvar for arktiske språk og spørsmål knyttet til urfolk og minoriteter i Arktis.»

UiT arbeider hardt for å følge opp dette og profilere seg som det viktigste arktiske universitetet nasjonalt og internasjonalt, blant annet gjennom opprettelsen av Arctic Resilience Accelerator (ARA). De tydeligste satsingene er imidlertid på naturvitenskapelig forskning, mens det helt klart også etterspørres humanistisk og samfunnsvitenskapelig kunnskap knyttet til Arktis og arktiske spørsmål. Samtidig er det betydelige uutnyttede muligheter for profilering av arktisk forskning også i de humanistiske fagmiljøene ved UiT. Lederne ved Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning (HSL), Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunstfag (UMAK) og Universitetsbiblioteket (UB) har derfor inngått et samarbeid om å utvikle en tverrfaglig satsing på humanistisk forskning ved UiT Norges arktiske universitet. HSL-fakultetet har det største fagmiljøet, men UMAK er en viktig partner for både forskning, samlingsforvaltning, museal formidling og kunstnerisk utviklingsarbeid. UB er humanistenes «forskningsskip» og en særlig viktig partner når det gjelder åpen forskning og digital humaniora. Det faglige samarbeidet som allerede er etablert danner utgangspunktet for en satsing som har som mål å inkludere stadig flere fagmiljøer og enkeltforskere. Et viktig grunnlagsprinsipp for arbeidet er at satsingen skal være på humanioras premisser.

I tillegg til å støtte opp om målene i utviklingsavtalen, er satsingen et svar på utfordringene som springer ut av Forskningsrådets evaluering av humanistisk forskning i Norge i perioden 2015 til 2017 (HUMEVAL). Oppfølgingsrapporten har følgende anbefalinger:

- Forskningens organisering: Sikre god balanse mellom arbeid i grupper og arbeid som enkeltforskere.

- Samfunnsbidrag og samfunnsutfordringer: Ta ut potensialet for samfunnsbidrag fra humanioraforskningen gjennom virkemiddelapparatet, samt utvikle tiltak for bedre dokumentasjon av forskningens samfunnseffekter.
- Utvikling av enkeltfag: Styrke forskningen på områder som er særlig fremhevet i humaniora-evalueringen, eksempelvis moderne språk og litteratur (fremmedspråk).
- Rekruttering og kjønnsbalanse: Redusere gjennomføringstiden og gjennomsnittsalder for PhD-utdanning. Stabilisere kvinneandelen blant post doktorer.
- Digitalisering og infrastruktur: Utvikle relevant forskningsinfrastruktur, med særlig vekt på nasjonalt samarbeid.

Humaniorameldingen (Stm 25, 2016-17) kom ett år etter HUMEVAL. Her utfordres fagmiljøene til å legge til rette for mer utfordringsdrevet humanistisk forskning og utdanning, med vekt på områdene integrering, migrasjon og konflikter; de store teknologiskiftene; og klima, miljø og bærekraft. Et viktig mål er å tydeliggjøre humanioras rolle som selvstendig kunnskapsleverandør innenfor de prioriterte områdene i langtidsplanen for forskning og utdanning. Disse perspektivene ble tydeligere i den reviderte langtidsplanen som kom i 2018 (Stm 4, 2018-19). Forskningsrådet har fulgt opp med dobling av andelen som skal gå til humanistisk forskning i de programmene som er rettet mot de store samfunnsutfordringene, men til tross for at potensialet er stort og kompetansen på mange områder er svært høy, viser en gjennomgang av søknader fra UiT at relativt få av våre fagmiljø har vist interesse for disse programmene. Et av tiltakene UiTs humaniorasatsing satser på for å snu denne trenden, er etablering av et virtuelt senter for arktisk humaniora.

Denne rapporten dokumenterer bakgrunn for opprettelsen av Archum Senter for arktisk humaniora og aktiviteter i perioden Juli 2023 til Februar 2024.

Synliggjøring, nettverk, samarbeid

Senter for arktisk humaniora er et virtuelt senter som synliggjør kompetanse innen arktisk humaniora og knytter sammen forskere på tvers av enhetene ved UiT. Senteret fungerer som en møteplass for kunnskapsutveksling og -utvikling. Det tar utgangspunkt i humaniora som selvstendig kunnskapsleverandør, men åpner opp for samarbeid på tvers av alle fagområder.

Idéen for Arkhum satsingen er:

- at UiTs posisjon som det ledende arktiske universitetet styrkes
- at UiT hevder seg på nasjonale og internasjonale konkurransearenaer med sterke, tverrfaglige miljøer innen arktisk forskning
- at humanioras rolle i arktisk forskning som selvstendig kunnskapsleverandør anerkjennes
- at det utvikles flere eksellente humanistiske fagmiljøer ved UiT som etterspørres som samarbeidspartnere lokalt, nasjonalt og internasjonalt

Senteret skal aktivt profilere pågående humanioraforskning ved UiT, koordinere humanioramiljøer på ulike enheter og bidra til å bygge nye, sterke fagmiljøer på tvers av fag og fakultet for å kunne vinne fram i konkurransen om ekstern finansiering. Senteret skal legge til rette for at humanioramiljøene ved UiT tar en ledende rolle og retter seg inn mot mer utfordringsdrevet forskning, som klima, miljø, bærekraft og urfolksspørsmål.

- Synliggjøre eksisterende humanioraforskning ved UiT internt og eksternt
- Utvikle samarbeidsrelasjoner på tvers av enhetene ved UiT
- Styrke fagmiljøene på feltet arktisk humaniora, inkludert samarbeidet med andre universiteter i Arktis
- Fremme humanistisk innovasjon
- Etablere robuste, tverrfaglige miljøer som kan vinne fram i konkurransen om forskningsmidler på nasjonale og internasjonale arenaer
- Bidra til å nå UiTs ambisjoner om deltakelse i Horisont Europa (2021-2027) med særlig vekt på Søyle 1, Fremragende vitenskap, og Søyle 2, Globale utfordringer. Søknader til Søyle 3, Åpen innovasjon, vil kunne utvikles i på sikt.

En kjerneaktivitet ved Senter for arktisk humaniora vil være kunnskapsformidling. Dette vil skje gjennom en dynamisk nettside (<https://uit.no/research/archum>), utadrettete aktiviteter og akademisk publisering. Aktiviteter i Arkhum er rettet mot (1) forskningsmiljøer lokalt, nasjonalt og internasjonalt, (2) nasjonale og internasjonale forskningsfinansierende institusjoner, (3) politiske organer og andre offentlige myndigheter, og (4) allmenheten, inkludert urfolk og lokalsamfunn i Arktis.

Organisatorisk struktur

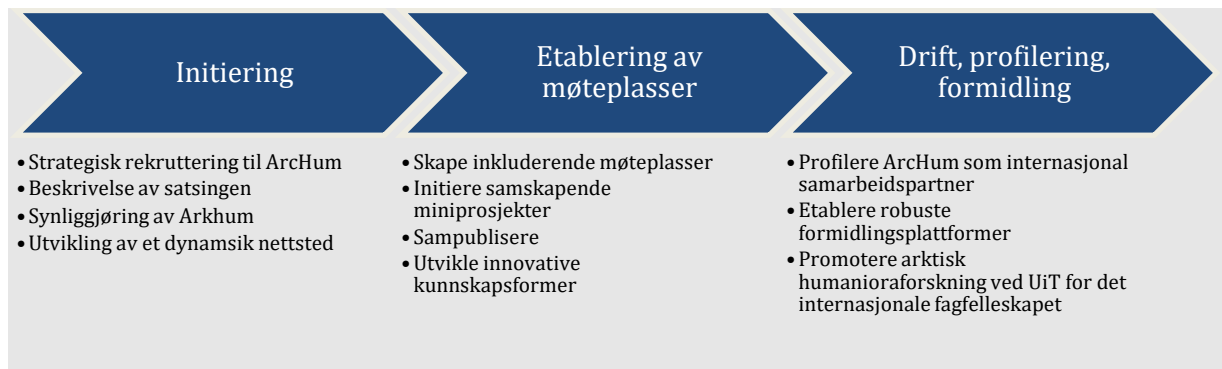
Alle forskere som er tilknyttet senteret er ansatt på sine respektive enheter. Arkhum skal være en ressurs for UMAK og UB og HSL-fakultetet. Faglig koordinator er administrativt plassert ved HSL-fakultetet, Senter for kvinne- og kjønnsforskning, men server hele universitetet. Arkhum har i tillegg til faglig koordinator en styringsgruppe, en faglig referansegruppe og et eldreråd.

Styringsgruppen består av dekan ved HSL-fak. og direktørene ved UB og UMAK. Den har budsjettansvar og det overordnede ansvar for at senteret utvikler seg i ønsket retning. Faglig koordinator innkaller til korte møter med styringsgruppen minimum en gang per semester for å rapportere om senterets framdrift.

Den faglige referansegruppen består av representanter fra HSL, UB og UMAK og skal være en aktiv og nyttig samtalepartner for faglig koordinator. Referansegruppen skal gi støtte og råd til faglig koordinator. Den skal i dialog med faglig koordinator sørge for at senterets faglige aktivitet er godt forankret og koordinert i de relevante humanistiske miljøene ved UiT og at senteret også blir synlig utenfor UiT. Referansegruppen og faglig koordinator har jevnlig og uformell kontakt for å foreslå, utvikle eller drøfte senterets aktiviteter.

Senteret utvikles i flere faser som overlapper med hverandre: (1) Initiering, (2) Etablering av møteplasser, (3) Drift, profilering, formidling. Årlig framdriftsrapport for Arkhum er et viktig ledd for kommunikasjon internt og eksternt.

Fase 1: Initiering

Fase 1 består i strategisk rekruttering til senteret. Beskrivelse av satsingen, synliggjøring av de rekrutterte forskerne, aktuelle forskningsprosjekter, samarbeidspartnere og relevante faglige aktiviteter innen forskning, formidling, utdanning og innovasjon på feltet arktisk humaniora presenteres og profileres på nettstedet <https://uit.no/archum>. Nettstedet vil være dynamisk og utvikle seg i takt med utviklingen i aktivitetene.

Fase 2: Etablering av møteplasser

Etablere møteplasser med formål kunnskapsspredning, -utvikling og -deling; prosjektutvikling og annen akademisk produksjon. Lokale, nasjonale og internasjonale aktører vil bli invitert til å holde foredrag og bidra i faglige debatter. Møteplassfunksjonen vil bli sentral for måloppnåelsen når det gjelder utvikling av robuste forskningsmiljøer som kan vinne fram i konkurransen om eksterne forskningsmidler.

Fase 3: Drift, profilering og formidling

I driftsfasen er det etablert nye sterke, tverrfaglige forskningsnettverk og samarbeidskonstellasjoner ved UiT som har vunnet fram i konkurransen om ekstern finansiering og som synliggjør sin forskning til et bredt publikum lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Alle UiTs satsingsområder har tematikker som vil være relevante for forskningen knyttet til Arkhum. Møteplassfunksjonen fungerer etter hensikten. Det er stor aktivitet knyttet til digital humaniora og annen humanistisk innovasjonsvirksomhet. Kunnskap om arktiske spørsmål formidles aktivt både i academia og i allmenheten.

Aktiviteter

Høsten 2023 ble det gjennomført en rekke aktiviteter i sammenheng med strategisk rekruttering og initiering av Senter for arktisk humaniora. Styringsgruppe & referansegruppe ble sammensatt ved dekan Anne Britt Flemmen og mandater ble formulert ved prodekan for forskning Marie-Theres Federhofer. Eldrerådet ble opprettet av faglig koordinator.

- **Styringsgruppe:** Anne Britt Flemmen (HSL), Lena Aarekol (UMAK), Johanne Raade (UB)
- **Referansegruppe:** Marie-Theres Federhofer (HSL), Per Pippin Aspaas (UB), Silje Gaupseth (UMAK)
- **Eldrerådet:** Ann Therese Lotherington (demensforsker), Joar Vittersø (lykkeforsker), Marit Anna Hauan (folklorist)

Faglig koordinatore inviterte til et første møte i referansegruppen (4. september), styringsgruppen (6. september) og eldrerådet (15. november). Arkhum ble presentert under rektors kvarter 6. oktober og på dekanens kvarter ved HSL-fakultet 1. oktober og 4. desember. Dessuten presenterte faglig koordinatore Arkhum under UMAK dagen 27. oktober med invitasjon til samarbeid. Som en følge av det ble faglig koordinatore invitert av enkelte forskningsgrupper ved HSL-fakultet og UMAK samt i faggruppemøte ved UB. I tillegg hadde faglig koordinatore en rekke samtaler med forskningsgruppeledere som inviterte til dialog eller viste spesiell interesse for Arkhum. Arkhum fikk sin første offentlige oppmerksomhet høsten 2023 med publisering av en sak på UiT nyheter på norsk, engelsk, og nordsamisk (1.10.2023) og en internasjonal pressemelding kom i januar 2024 (se vedlegg 2-5).

- Rydland, Kjetil (2024). Centre for Arctic Humanities opened in Tromsø, Norway <https://www.eurekalert.org/news-releases/1031315>
- Mittner, L., & Rolland, T. (2023). UiT oppretter Senter for arktisk humaniora. *UiT Nyheter*. https://uit.no/nyheter/artikkel?p_document_id=826044
- Mittner, L., & Rolland, T. (2023). UiT ásaha Árkttalaš humaniora guovddáža (A. Johnskareng, Trans.). *UiT Ásaha Árkttalaš Humaniora Guovddáža*. https://uit.no/nyheter/artikkel/kortnytt?p_document_id=827232
- Mittner, L., & Rolland, T. (2023). UiT establishes Center for Arctic Humanities. *UiT News*. https://uit.no/nyheter/artikkel?p_document_id=826046

Intern kommunikasjon med styringsgruppe, referansegruppe og eldrerådet går via epost. I tillegg ble det opprettet en epostliste (ArchHumCentre) for å sende informasjon om aktiviteter i regi av eller i samarbeid med Arkhum. Epostlista er åpen for alle som ønsker å være med i Arkhum-nettverket framover. En Arkhum nettside – <https://uit.no/research/archum> – er opprettet og bygges ut i samsvar med utvikling av grafisk profil. Arkhums grafiske elementer kan anvendes i samarbeidsprosjekter og søknadsprosesser om eksterne midler, synliggjør nettsiden formålet med Arkhum, relevante forskningsmiljøer, arbeidsgrupper, pågående aktiviteter og mer.

Åpning av Arkhum i Árdna 6. desember 2023

Arrangementet var et viktig ledd i strategisk rekruttering til Arkhum for framtidig samarbeid med kolleger som viser interesse for å bygge opp det virtuelle senteret. Invitasjonen til senteråpningen 6. desember 2023 ble sendt til 69 forskningsgrupper og instituttlederne ved HSL, 12 forskningsgrupper ved UMAK samt syv faggruppeledere innen humaniora ved UB. Det var til sammen ca. 40 kolleger som responderte til den åpne invitasjon. Åpningen i Árdna var vellykket, med god stemning og deltakelse (se vedlegg 1).

Poster-verksted 26. januar 2024

I sammenheng med en utstilling om pågående forskning ved UiT under Arkhum sandkassesymposium 20. og 21. februar ble arrangert for de som ønsker å få veiledning i å lage akademisk poster/roll-up, et posterverksted med Bjørn Hugo Hansen fra grafisk avdeling. Forskningsgruppene, prosjekter og nettverk var invitert til å vise poster/roll-up der de presenterer seg for kolleger. Trykkekostnader betales av Arkhum og det vil være mulig å gjenbruke poster/roll-up i andre sammenhenger i framtida. Invitasjon ble sendt ut til forskningsgrupelederne ved HSL-fakultetet, UMAK og faggrupelederne i humaniora ved UB og lagt ut på UiT-nyheter og HSL- nyheter.

Arctic Frontiers 29. januar 2024

Prodekan for forskning Marie-Theres Federhofer har tatt initiativ for en side-event i regi av Arkhum i samarbeid med HU Berlin under Arctic Frontiers (se vedlegg 6). Tema var 'The Arctic in the Anthropocene', det var ca. 50 personer som deltok. I tillegg ble arrangementet streamet og ligger offentlig ute på [Youtube](#).

Kick-off symposium 20. og 21. februar 2024

Kolleger med interesse for arktisk humaniora er invitert til sandkasse arbeid som vil foregå på tvers av forskningsgrupper og langs konkrete tematikker som potensiell vil føre til konkrete Arkhum arbeidsgrupper. Det planlegges et to-dagers sandkasse symposium 21. og 22. februar med Sverker Sörlin (KTH) som keynote. Sörlin har bred bakgrunn fra ulike forskningsinstitusjoner i Sverige, Storbritannia og USA innen emner som miljøhistorie og polarforskningshistorie. Aktiviteter for høsten er ikke fastlagt, men det er allerede klart at det blir et oppfølgingsseminar med Sverker Sörlin i oktober.

Formålet med sandkasse er synliggjøring, nettverksbygging, og samskaping av synergieffekter mellom miljøene ved UiT. Alle som deltar vil bli invitert å samle idéer for nye samarbeidsformer og møteplasser for humanioraforskere med interesse for tverrfaglig arbeid innen arktisk humaniora. Dagen avsluttes med felles middag og jazz fra Sapmi med LEAGUS i Sjampanekantina.

Oppsummering

Resultatet av strategisk rekruttering for Arkhum høsten 2023 er at ca 20 forskningsgrupper og miljøer har vist interesse for samarbeide i Arkhum og signalisert at de ønsker å bidra til synliggjøring av arktisk humaniora-forskning ved UiT. I løpet av individuelle samtaler med forskerne i høst ble det tydelig at det generelt finnes en stort interesse i fagmiljøet for et virtuell senter som Arkhum. Reaksjonen fra kolleger ved HSL-fakultet, UB, UMAK, samt Helsefak og BFE har vært veldig positive. Hvordan arbeidet i Arkhum utfolder seg videre vil være avhengig av respons, samarbeid og tillit. Faglig koordinator har ansvar for å være koblingsboksen, skape kontaktflater, tillit og kreative former for samarbeid. Samarbeid med kommunikasjonsavdeling vil være avgjørende for Arkhum og arbeidet i det virtuelle senteret. Dessuten ser faglig koordinator behovet for gradvis å bygge opp en positiv, bekreftende og kollegial kommunikasjonskultur blant humanioraforskere.

Vedlegg

- 1. UiT Nyheter: UiT oppretter Senter for arktisk humaniora**
- 2. UiT Nyheter: UiT establishes Centre for Arctic Humanities**
- 3. UiT Nyheter: UiT ásaha Árktalaš humaniora guovddáža**
- 4. Program: Åpning av Senter for arktisk humaniora**
- 5. Internasjonal pressemelding**
- 6. Side event under Arctic Frontiers**

Vedlegg 1: UiT oppretter Senter for arktisk humaniora

For å forsterke og utvikle humanioraforskningen ved UiT, opprettes det nå et virtuelt Senter for arktisk humaniora (Arkhum).

Direktørene ved UB, Johanne Raade og UMAK, Lena Aarekol, rektor Dag Rune Olsen og dekan ved HSL-fakultetet Anne Britt Flemmen oppretter et nytt Senter for arktisk humaniora ved UiT. Foto: UiT/David Jensen [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Senteret er et svar på utfordringene i Forskningsrådets evaluering av humaniora i Norge. Senteret skal legge vekt på arktisk humaniora og inngår som del av UiTs humaniorasatsing fra 2022.

– Gjennom å løfte fram den humanistiske kompetansen som allerede finnes ved UiT, skal vi sørge for å møte vår tids og framtidens utfordringer, samtidig som vi setter UiT i enda bedre stand til å oppfylle sitt samfunnsoppdrag, sier Dag Rune Olsen, rektor ved UiT Norges arktiske universitet.

Skal koordinere miljøene

Senter for arktisk humaniora ble initiert av Fakultetet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning (HSL), Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunstfag (UMAK) og Universitetsbiblioteket (UB). Det er finansiert via UiT sitt strategiske fond for forskning i en fire-årsperiode. Formålet er å:

- Synliggjøre eksisterende humanioraforskning ved UiT internt og eksternt .
- Legge til rette for at humanioramiljøene ved UiT tar en ledende rolle og retter seg inn mot mer utfordringsdrevet forskning, som klima, miljø, bærekraft og urfolksspørsmål.
- Utvikle samarbeidsrelasjoner på tvers av enhetene ved UiT.
- Styrke fagmiljøene på feltet arktisk humaniora, inkludert samarbeidet med andre universiteter i Arktis.

- Etablere robuste, tverrfaglige miljøer som kan vinne fram i konkurransen om forskningsmidler på nasjonale og internasjonale arenaer.

Senteret skal koordinere de ulike humanioramiljøene på tvers av enhetene ved UiT. Lilli Mittner, som har lang erfaring med humaniora, tverrfaglig arbeid og samskapende prosesser, ble ansatt som faglig koordinator. Hun er administrativt plassert ved HSL-fakultetet, Senter for kvinne- og kjønnsforskning, men server hele universitetet. En viktig del av arbeidet er å fremme innovasjon og nyskaping.

Faglig koordinator ved Senter for arktisk humaniora, Lilli Mittner, har lang erfaring fra humaniora, tverrfaglig arbeid og samskapende prosesser.

Senteret har i tillegg til faglig koordinator en styringsgruppe, en faglig referansegruppe og et eldreråd. Styringsgruppen består av Anne Britt Flemmen, dekan ved HSL-fakultetet, Lena Aarekol, direktør ved UMAK og Johanne Raade, direktør ved UMAK.

Referansegruppen består av Silje Gaupseth, førsteamanuensis i polar kulturvitenskap og daglig leder ved Polarmuseet (UMAK), Per Pippin Aspaas, faggrupeleder for forsknings- publiseringstøtte (UB), Marie-Theres Federhofer, professor i tysk litteraturvitenskap og kulturstudier og prodekan for forskning (HSL).

Eldrerådet består av Marit Anne Hauan (folklorist), Joar Vittersø (lykkeforsker) og Ann Therese Lotherington (demensforsker).

Senteret åpnes formelt i 6. desember og starter arbeidet for fullt fra nyttår 2024.

Skrevet av Lilli Mittner og Tomas Rolland.

Publisert: 01.10.23 12:00 Oppdatert: 02.10.23 10:08

Vedlegg 2: UiT ásaha Árktalaš humaniora guovddáža

Nannen ja ovddidan dihte universitehta humaniora dutkama, ásahuvvo dál virtuella Árktalaš humaniora guovddáš (Arkhum).

Universitehta direktivratt Johanne Raade (UB) ja Lena Aarekol (UMAK), rektor Dag Rune Olsen ja HSL-fakultehta dekána Anne Britt Flemmen ásahit ođđa Árktalaš humaniora guovddáža UiT. Foto: UiT/David Jensen [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Guovddáš lea vástádussan hástalusaid maid Dutkanráđđi lea árvvoštallan humaniora ektui Norggas. Guovddáš galgá deattuhit ártkalaš humaniora ja leat oassin UiT humaniora ángiruššamis 2022 rájes. – Humanisttalaš gelbbolašvuoda loktema bokte mii UiT:s juo gávdno, mii áigut dustet min áiggi ja boahtteáiggi hástalusaid, seammás go mii láchit UiT:i vel buoret vejolašvuoda ollašuttit iežas servodatdoaimma, dadjá Dag Rune Olsen, UiT Norgga ártkalaš universitehta rektor.

Galgá koordineret birrasiid

Árktalaš humaniora guovddáža vuolggahedje Humaniora, servodatdiehtaga ja oahpaheaddjeoahpu fakultehta (HSL), Norgga ártkalaš universitehtamusea ja dáiddafágaid akademijja (UMAK) ja Universitehtagirjerájus (UB). Dat lea ruhtaduvvon UiT strategalaš dutkanfoandda bokte njealji jagi áigodahkii.

Ulbmilin lea:

- čalmmustit UiT siskkáldas ja olgguldas humaniora dutkama
- láchit dili vai UiT humaniorabirrasat váldet njunuš rolla ja eanet dutkagohtet hástaleaddji fáttáid, nu go dálkkádaga, birrasa, ceavzilvuoda ja álgoálbmotgažaldagaid
- ovddidit ovttasbargogaskavuodaid UiT ovttagaid rájáid rastá

- nannet fágabirrasiid Árktalaš humaniora suorggis, masa gullá maiddá i ovttasbargu eará Árktisa universitehtaiguin
- ásahtit nana, fágaidrasttideaddji birrasiid mat sáhttet olahit dutkanruđaid gilvaleames riikkaviidosas ja riikkaidgaskasaš arenain

Guovddáš galgá koordineret daid iešguđetlágan humaniorabirrasiid UiT ovttadagaid rájaid rastá. Lilli Mittner, geas lea guhkes vásáhusat humaniorain, doaresfágalaš bargguiguin ja searválasráhkadeaddji proseassaiguin, virgáduvvui fágalaš koordináhtorin. Son lea hálddahušlaš biddjon HSL fakulteti, Nisson- ja sohabealledutkamiid guovddáži, muhto bálvala olles universitehta. Dehálaš oassi dán barggus lea ovddidit innovašuvnna ja ođasmahttima.

Árktalaš humaniora guovddáža fágalaš koordináhtoris, Lilli Mittneris, lea guhkes vásáhusat humanioras, doaresfágalaš bargguin ja searválasráhkadeaddji proseassain.

Guovddáži leat lassin fágalaš koordináhtorii stivrenjoavku, fágalaš referánsajoavku ja boarrásiidráđđi. Stivrenjoavkkus leat Anne Britt Flemmen, HSL-fakulteha dekána, Lena Aarekol, UMAK direktivra ja Johanne Raade, UB direktivra.

Referánsajoavkkus leat Silje Gaupseth, polára kulturdiehtaga vuosttašamanueansa ja Poláramusea (UMAK) beaivválašjođiheaddji, Per Pippin Aspaas, dutkanalmmuhandoarjaga fágajoavkojođiheaddji (UB), Marie-Theres Federhofer, duiska girjjálašvuodadiehtaga ja kulturduktamiid professor ja dutkama prodekána (HSL).

Guovddáš rahppo formálalaččat juovlamánu 6. b. ja álggahuvvo ollásit ođđajagis 2024.

Skrevet av Lilli Mittner og Tomas Rolland. Oversatt av Arnstein Johnskareng.

Kortnytt fra Senter for samiske studier, Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning

Vedlegg 3: UiT establishes Centre for Arctic Humanities

In order to strengthen and develop humanities research at UiT, a virtual Center for Arctic Humanities (ArcHum) is now being established.

The directors of UB, Johanne Raade and UMAK, Lena Aarekol, rector Dag Rune Olsen and dean of HSL faculty Anne Britt Flemmen are creating a new center for arctic humanities at UiT. Foto: UiT/David Jensen [CC BY 4.0](#).

The center is a response to the challenges in the Research Council's evaluation of the humanities in Norway. The center will emphasize Arctic humanities and is a part of UiT's humanities initiative from 2022.

– By highlighting the humanistic expertise that already exists at UiT, we will ensure that we meet the challenges of our time and the future, while at the same time putting UiT in an even better position to fulfill its social mission, says Dag Rune Olsen, rector at UiT The Arctic University of Norway.

Shall coordinate the environments

The Center for Arctic Humanities was initiated by the Faculty of Humanities, Social Sciences and Education (HSL), The Arctic University Museum of Norway and Academy of Fine Arts (UMAK) and the University Library (UB). It is financed via UiT's strategic fund for research for a four-year period.

The purpose is to:

- strengthen the professional communities in the field of Arctic humanities, including cooperation with other universities in the Arctic
- facilitate the humanities environments at UiT to assume a leading position for challenge-driven research, such as climate, environment, sustainability and indigenous issues

- highlight existing humanities research at UiT internally and externally
- develop collaborative relationships across all units at UiT
- establish robust, interdisciplinary environments that can succeed in the competition for national and international research funding

The center will coordinate the various humanities environments across UiT. Lilli Mittner, who has extensive experience in the humanities, interdisciplinary work and co-creative processes, was hired as academic coordinator.

She is administratively located at the HSL faculty, Center for Women's and Gender Research, but serves the entire university. An important part of the work is to promote innovation and creativity. Academic coordinator at the Center for the Arctic Humanities, Lilli Mittner, has extensive experience in the humanities, interdisciplinary work and co-creative processes.

In addition to the coordinator, the center has a steering committee, a scientific reference committee and an elder council. The steering committee consists of Anne Britt Flemmen, dean of the HSL faculty, Lena Aarekol, director at UMAK and Johanne Raade, director at UB.

The scientific reference committee consists of Silje Gaupseth, associate professor of polar cultural studies and managing director at the Polar Museum (UMAK), Per Pippin Aspaas, head of research publication support (UB), Marie-Theres Federhofer, professor of German literature and cultural studies and vice-dean for research (HSL).

The elder council consists of Marit Anne Hauan (folklorist), Joar Vittersø (happiness researcher) and Ann Therese Lotherington (dementia researcher).

The center will formally open on 6 December and start work in full from New Year 2024.

Written by: Lilli Mittner and Tomas Rolland

Publisert: 01.10.23 12:00 Oppdatert: 15.12.23 15:09

Vedlegg 4: Program og bilder fra senteråpningen

Åpning av Senter for arktisk humaniora (Arkhum)

Senter for arktisk humaniora ble initiert av Fakultetet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning (HSL), Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunstfag (UMAK) og Universitetsbiblioteket (UB). Det er finansiert via UiT sitt strategiske fond for forskning i en fire-årsperiode.

Program:

- Arkhum som strategisk satsing ved UiT - ved Dag Rune Olsen, rektor ved UiT
  - Arktisk humaniora forskning ved HSL - ved Anne Britt Flemmen
  - Arktisk humaniora forskning ved UB - ved Per Pippin Aspaas
  - Arktisk humaniora forskning ved UMAK - ved Lena Aarekol
- Åpning av Arkhum med tradisjonell joik ved Niko Valkeapää
- Hilsen fra forskningsgruppa Arctic Humanities og NFR-prosjektet [Arctic Voices](#) ved Ingeborg Høvik & Sigfrid Kjeldaas
- Hilsen fra [Arctic Sustainability Lab](#) ved Fern Wickson

Vil du være med på første Arkhum konferansen? Sett av tid 20. & 21 februar 2024.

Alle bilder fra åpningen av Senter for arktisk humaniora er © UiT/Kjetil Rydland, lisensiert under [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/). Merk at lisensen ikke omfatter retten til eget bilde til de avbildede personene. Flere bilder i høy oppløsning finnes i [UiTs interne bildarkiv](#).

Vedlegg 5: Internasjonal pressemelding: Centre for Arctic Humanities opened in Tromsø, Norway

News release 15 January 2024

The Centre for Arctic Humanities (ArcHum) at UiT The Arctic University of Norway aims to strengthen and develop humanities research, cooperation and creativity.

Business Announcement

UIT THE ARCTIC UNIVERSITY OF NORWAY

(from left) Niko Valkeapää, Per Pippin Aspaas, Johanne Raade, Joar Vittersø, Ann Therese Lotherington, Lilli Mittner, Dag Rune Olsen, Anne Britt Flemmen, Lena Aarekol, Marie-Theres Federhofer. © UiT/Kjetil Rydland, licensed under [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

– WHO ELSE IS BETTER SITUATED TO PUSH FOR HUMANISTIC PERSPECTIVES IN THE ARCTIC THAN UIT? ASKS DAG RUNE OLSEN, RECTOR OF UIT.

CREDIT: KJETIL RYDLAND / UIT

– ArcHum will help us understand the big societal challenges we are facing, in an Arctic context. UiT The Arctic University of Norway aims to be in a leading position for humanities in and about the North, and we'll do that with coordinating all our excellent people and units, said Dag Rune Olsen, Rector of UiT during the official opening ceremony on December 6th 2023 at Árdna, one of UiT's Sami cultural buildings.

– Who else is better situated to push for humanistic perspectives in the Arctic? Our expertise on language, culture, humans, and societies, is essential to build sustainable communities for the future, the Rector added.

The ArcHum centre will coordinate the various humanities environments across UiT, enhance their visibility, enable networking and facilitate interdisciplinary collaboration.

Professor Ann-Therese Lotherington is a member of the elder council. She emphasized that the humanities are needed to understand past, present, and future.

– Humans are of course immensely important in that context, but equally important are the relations between humans and nature, she said.

A highlight of the official opening of the centre was inspiring and moving joik (traditional Sami song and storytelling) from the renowned Niko Valkeapää. He joiked about the wolf, because, as he said it, “the centre and research must be as tough and persistent as the wolf”.

ArcHum is coordinated by Associate Professor Lilli Mittner, who has extensive experience in the humanities, interdisciplinary work and co-creative processes. Her main goal is to facilitate a boost for humanities research on and from the Arctic:

– This centre is an entirely novel way to organize interdisciplinary academic work that does not exist yet at UiT. It builds on collaboration, creativity and curiosity and it is supposed to enhance, multiply and inspire ongoing practices and research projects.

Anne-Britt Flemmen is the dean of Faculty of Humanities, Social Sciences and Education at UiT. She said ArcHum and humanities in general will need to link up with the natural sciences to bolster innovation and progress.

Fern Wilson from the [Arctic Sustainability Lab at UiT](#), made the point that the human experience and wellbeing is a blind spot in Arctic research:

– We need the humanities to get ourselves out of this mess we’ve created for ourselves and the entire planet, she said.

Vedlegg 6: Side event under Arctic Frontiers

The Arctic and the Anthropocene

Side Event at Arctic Frontiers

Chaired by the Centre of Arctic Humanities, UiT The Arctic University of Norway

Monday 29th of February 2024, 1:30-3:00 pm, The Edge, Tromsø

ACTIONS & REACTIONS
SIDE EVENT

The Arctic in the Anthropocene

Chaired by Centre for Arctic Humanities, UiT

Monday 29th of January, 13:30 – 15:00
The Edge: Room Margarinfabrikken 3

ARCTIC FRONTIERS

 UiT The Arctic University of Norway

The Arctic has become more fragile. Its ecosphere is threatened by human-induced climate change – melting of sea ice and glaciers, ocean acidification, pollution of terrestrial and marine ecosystems by industrial products – which catalyzes the rise in awareness of Arctic issues. Arctic research has been primarily driven by the natural sciences. Knowledge produced in the arts and humanities has been less visible and has therefore played a limited role in political and economic decision-making. This is true even though the arts and humanities provide the narratives, imaginaries and meanings that frame our ideas about the Arctic and have the capacity to mark a different thinking about possible futures. The idea that the earth is entering a new geological epoch, the so-called Anthropocene, has been highlighted in current debates, both within the natural sciences, social sciences, arts and humanities, and brings different forms of knowing together highly relevant for the Arctic.

The Anthropocene moves beyond the division between nature and culture, mind and body, and other distinctions that shape the way people think, talk, and perceive the human. In the Anthropocene, humans themselves are regarded as a geological force; that is, as a geological actor that changes global systems and Earth cycles.

The Arctic can be seen as a catalyst, accelerator, and place of situated knowledges that makes the Anthropocene an even more prominent feature, both at structural and individual levels, in society at large and in everyday life, as well as in politics and economics. How to understand the role of the human in the current planetary situation related to the paradigm of the Anthropocene? How to make sense of loss of biodiversity, global warming, melting glaciers, pollution, new shipping routes, exploitation of natural resources, urbanisation, and other environmental and socio-economic

changes? Is there a specific human stewardship needed for the Arctic to preserve cultural and natural heritage in the Arctic that needs to be different from current approaches elsewhere? More precisely, would the measures and attitudes towards the Arctic need to be structurally or formally different from other parts of the planet? What does it effectively mean for the Arctic to move beyond the division between nature and culture?

Starting from the recognition that a new understanding of the role of the human is needed, and that this new understanding already is evolving, we together discuss in this panel how to relate from different perspectives to the interconnectedness between humans, other species and the Earth system on the example of Arctic landscapes. By bringing leading thinkers on Arctic issues together this side event provides the audience with insight to what is currently debated in interdisciplinary contexts. The side event will specifically highlight and emphasize knowledge from the arts and humanities in the Arctic and beyond.

Panelists:

Tone Huse is associate professor in Science and Technology Studies at UiT The Arctic University of Norway and PI for the project [Urban Transformation in a Warming Arctic](#).

Kåre Aleksander Grundvåg is an [artist](#) and Ph.d. scholar at UiT The Arctic University of Norway and the University of Bergen.

Hanne Hammer Stien is associate professor in art history at UiT The Arctic University of Norway and member of the research group [Worlding Northern Art](#).

Jonathan Crossen is a historian of Indigenous internationalism and associate Professor at the [Centre for Sámi Studies](#) at UiT The Arctic University of Norway.

Katrin Losleben is professor in gender studies at UiT The Arctic University of Norway and PI for the project [Arctic Auditories](#).

Christoph Schneider is professor in climate geography at Humboldt-Universität zu Berlin and currently vice-president for research at Humboldt-Universität zu Berlin.

Marit Reigstad is professor in marine ecology at UiT The Arctic University of Norway and leads the project [The Nansen Legacy](#).

Panel conveyors:

Lilli Mittner is associate professor in social sciences, arts and humanities at UiT The Arctic University of Norway and coordinates UiT's newly established Center for Arctic Humanities.

Marie-Theres Federhofer is professor in German literature and culture at the Department for language and culture and vice dean for research at the Faculty of Humanities, Social Sciences and Education at UiT The Arctic University of Norway.

Relevant materials for those wishing to engage with the topic prior to the meeting include:

- Asdal, K., & Huse, T. (2023). *Nature-made economy: Cod, capital, and the great transformation of the ocean*. The MIT Press.
- Bolles, Edmund Blair (2000). *The Ice Finders: How a Poet, a Professor, and a Politician Discovered the Ice Age*. Reprint edition. Counterpoint.
- Grundvåg, Kåre Aleksander. *Bird Mountain Foto*. 4 October 2023. Digital photography, 5184 × 3888 pixels / 51 x 38 cm. <https://kaaregrundvaag.com/Bird-Mountain>
- Maxwell, K., & Benneworth, P. (2018). The construction of new scientific norms for solving Grand Challenges. *Palgrave Communications*, 4(1), 52. <https://doi.org/10.1057/s41599-018-0105-9>
- Maxwell, K., Mittner, L., & Hammer Stien, H. (Eds.). (2020). *Conceptualizing the North*. Nordlit No 46. <https://septentrio.uit.no/index.php/nordlit/issue/view/399>
- Reigstad, M. & Berge J. (2018). Life along a moving edge - the ecosystems of the seasonal ice zone. In: Paul Wassmann (Ed.), *At the Edge. Current knowledge from the northernmost European rim, facing the vast expanse of the hitherto ice-covered arctic ocean*, Orkana.
- Tsing, A., Swanson, H., Gan, E., & Bubandt, N. (Eds.). (2017). *Arts of Living on a Damaged Planet: Ghosts and Monsters of the Anthropocene*. University of Minnesota Press; JSTOR. <https://www.jstor.org/stable/10.5749/j.ctt1qft070>

Spotify Playlist

<https://open.spotify.com/playlist/4aCcJ4eL7moYdaGkjrZGot?si=129e57475f0b4519&pt=22cce6c779a1cf6d5d15df31fd51f884>

Forkortelser

Arkhum – Senter for arktisk humaniora

ArcHum – Centre for Arctic Humanities

ARA – Arctic Resilience Accelerator

Humeval – Forskningsrådets evaluering av humanistisk forskning i Norge i perioden 2015 til 2017

IPS – Institutt for psykologi

SKK – Senter for kvinne- og kjønnsforskning

UiT – UiT Norges arktiske universitet

HSL – Fakultet for Humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning

UMAK – Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunstfag

UB – Universitetsbiblioteket

Impressum

Styringsgruppens medlemmer

Anne Britt Flemmen (HSL), Lena Aarekol (UMAK), Johanne Raade (UB)

Referansegruppens medlemmer

Marie-Theres Federhofer (HSL), Per Pippin Aspaas (UB), Silje Gaupseth (UMAK)

Eldrerådets medlemmer

Ann Therese Lotherington (SKK), Joar Vittersø (IPS), Marit Anne Hauan (Polarmuseet)

Faglig koordinator

Lilli Mittner

Framdriftsrapporten er utarbeidet av faglig koordinator i samarbeid med styringsgruppe, referansegruppe og eldrerådet. Torje Jenssen og Aysa Ekanger bidro til universell utforming av rapport-filen.

Siteres som: Mittner, L. (2024). Framdriftsrapport I: Arkhum – Senter for arktisk humaniora. *Septentrio Reports*. <https://doi.org/10.7557/7.7421>

